

Laatdienst: 3 januari 2010
Kapelkerk, Laat 80, Alkmaar
Voorganger: Gonny Loman
Serie: Barmhartigheid, een lastige deugd!
Thema: Perspectiefwisseling
Tekst: Lucas 10: 25-37

Herschep ons hart,... heradem ons verstand,... dat wij elkaar behoeden en doen leven...

Die bede is mij uit het hart gegrepen,... want het is zo verschrikkelijk moeilijk...

barmhartigheid, ...van perspectief wisselen ,... voorbij mijn eigen belang kijken,...

ben ik barmhartig... ??

en dan de wereld, mijn wereld, ...de beelden op t.v. de berichten in de krant,...

kent onze wereld nog barmhartigheid

ja, barmhartigheid, het is een lastige deugd,.. ik zei het al, het schuurt,...er waren heftige discussies in de voorbereiding.

Als resultaat van die discussie heeft ieder hier iets van zijn/haar visie laten horen,

onderbroken door het kyrië... dat is heel bewust gedaan, om in ieder geval aan te geven dat er in onze eigen blik op

barmhartigheid toch ook regelmatig schuldgevoel meespeelt... maar ook boosheid en ongeduld..Moet ik die daklozen

krant kopen ??? kan die man of vrouw niet gewoon gaan werken ?? Al die bedelbrieven in de bus, komt mijn gift wel op

de goede plek ?? er is zoveel corruptie !!

(met dat ik deze gedachten uitspreek, besef ik: ik ben blijkbaar meer bezorgd om dat beetje geld dat ik aan giften
spendeer, of dat wel goed terecht komt dan bij al mijn andere uitgaven, daar denk ik veel minder over na).

Barmhartigheid,

eerst maar weer wat afstand nemen voordat de emoties de overhand krijgen,

en ik vastloop in mijn gelijk en helemaal niet meer van perspectief kan wisselen.

Wellicht brengt het verhaal uit Lucas ruimte... Het bekendste verhaal over barmhartigheid...

‘Meester wat moet ik doen om leven te beërven in de komende wereld ??’

daarmee begint ons verhaal.

Een wetgeleerde stelt die vraag, een man voor wie de Thora nauwelijks nog geheimen heeft.

Wil hij Jezus op de proef stellen, of heeft hij echt een vraag ?? U kent toch de Thora, hoe lees jij ??? God liefhebben,

met alles wat in je is en je naaste die is als jij.

Heel goed zegt Jezus, doe dit en je zult leven.

Maar wie is mijn naaste ?? vraagt dan de wetgeleerde, daarmee laat hij een ander vraag liggen.

Het ging over God en over de naaste, en hij vraagt: wie is mijn naaste ?? Hij vraagt niet: wie is God?? verdwijnt die
vraag ??

En dan vertelt Jezus een verhaal, geen uitleg, geen verhandeling, nee, een verhaal.

Een mens daalde af van Jeruzalem naar Jericho... Jezus reist precies de andere kant op, hij is op weg naar Jeruzalem.

Zo is Jozua opgetrokken toen hij met zijn volk uit de woestijn kwam, van Jericho naar Jeruzalem,het was de laatste
etappe van de tocht uit de slavernij naar de stad van vrede.

Afdalen, de andere kant op, van Jeruzalem naar Jericho, dat is niet zonder risico,

voor je het weet zit je weer in de woestijn.

Als dat maar goed gaat. Het ging niet goed. Rovers sprongen uit het struikgewas tevoorschijn en sloegen de reiziger tot
bloedens toe, roofden z'n bezittingen, lieten hem halfdood achter...

Maar wat een geluk, ook en priester daalde af,

Een priester die na het dienen van God zich kan wijden aan het dienen van de naaste;

Wat een gelukkig toeval, dat nu, na het eerste gebod, zich ook meteen het tweede gebod aandient. De priester kan het

leven van die gewonde man redden en zelf eeuwig leven beërven.Maar nee, met en grote boog erom heen.En dan komt

een leviet, een knecht van de priester.In de tempel moet de leviet achter de priester aanlopen, en wat de priester doet, dat

doet de leviet ook.De priester leest de gebeden, hij doet evenzo; de priester zwaait met het wierookvat, hij doet het

evenzo;

waar de priester gaat , gaat ook de leviet,

hij volgt hem als zijn schaduw, ook in dit verhaal. De leviet volgt de priester in de afdaling van Jeruzalem naar Jericho,

en in het voorbij gaan aan de bloedende man volgt hij hem evenzo...

(er worden ook precies dezelfde woorden gebruikt om dat te vertellen) Wat is dat voor een godsdienstigheid, die de leer
in ere houdt en aan de mens voorbijgaat ??

De priester ging voorbij en ook de Leviet...

maar dan een Samaritaan die op reis was...

Hij daalde niet af van Jeruzalem naar Jericho, hij is gewoon op reis.. een Samaritaan heeft in Jeruzalem ook niets te

zoeken... zij hebben hun eigen heilige plek de berg Gerizim in Samaria,... er zijn geen warme betrekkingen tussen Joden en Samaritanen, en dat is nog zacht uitgedrukt..

De Samaritaan ziet de gewonde, en wordt met ontferming bewogen... Verzorgt de gewonde.. brengt hem naar een herberg en zorgt dat hij niet te kort komt...

En dan de vraag van Jesus: Wie denk je, wie van deze drie is naaste geworden...??

Dat is verrassend. Wie is mijn naaste ? vroeg de wetgeleerde. Jesus draait de vraag om. Niet de ander is je naaste, je bent zelf de naaste van de ander. De naaste is niet de hulpbehoevende, de naaste is wie zich ontfermde... Wie denk je is de naaste geworden...?? vraagt Jesus:

de Samaritaan... dat antwoord zou je verwachten, maar dat zegt de wetgeleerde niet... Het evangelie legt de wetgeleerde een bijzonder tekst in de mond:

‘die barmhartigheid aan hem deed’ .

Dat woord barmhartigheid slaat eigenlijk alleen maar op God: hij die ons barmhartigheid bewijst, God is de barmhartige. En daarmee is de vraag beantwoord die eerder werd verzwegen: wie is God? Die vraag is niet gesteld maar wordt tussen de regels door wel beantwoord: Wie is God ? Hij die mij barmhartigheid bewijst. En wie is mijn naaste ? Hij die mij in Gods naam barmhartigheid bewijst.

Barmhartigheid, dat woord is een werkwoord...

De vraag: wie van deze drie is naaste geworden...? Die vraag blijft doorklinken, zet me op een ander been, ik moet van perspectief wisselen... Niet de ander is mijn naaste, ik ben de naaste van die ander, en daaruit volgt een verantwoordelijkheid,... een actie..., als ik mijn taak als naaste opneem...

Begaan zijn met de ander, dat is het meest elementaire kenmerk van Barmhartigheid; geraakt zijn,.. en aangedaan, geroerd en bewogen worden...

BARM- HART- IGHEID is op de eerste plaats een zaak van het hart, het hart vormt het midden van het woord.

In het Hebreeuws, Grieks en Arabisch houdt het woord etymologisch verband met de weke delen van het lichaam;

de ingewanden, de schoot, of de baarmoeder; daar situeert zich barmhartigheid.

De ontroering grijpt je aan, daar kan ik me tegen verzetten, maar als ik de ontroering toelaat kan ik ervaren ik dat deze ontroering wederzijds is...

(denk maar het beeld van die vrouw in het bos met die fladderende duif op haar arm...)

Wie voor een ander plaats maakt in haar hart, vindt die plek ook bij een ander...

Dit spontane gevoelsmatig betrokken zijn op de ander is de ziel van elke samenleving.

Het geeft kwaliteit aan regels en ordeningen, waarmee het maatschappelijk leven georganiseerd is. Confronteren kan dus ook barmhartig zijn... als het voortkomt uit die bewogenheid om de ander...

Barmhartigheid draagt zo bij aan de ontharding van de maatschappij,

ze mobiliseert de zachte krachten.

Barmhartigheid is geen softe vorm van medelijden dat anderen afhankelijk maakt van hulp, al klinkt dat verwijt nogal eens,

en ook is barmhartigheid niet ouderwets,

er is juist schreeuwende behoefte aan deze bewogenheid,... barmhartigheid...

bewogenheid om de ander,...

die bewogenheid moet me wel in beweging zetten,... het doen van barmhartigheid is een belangrijk aspect.

Ook vergt het doen van barmhartigheid voortdurend kritische aandacht en reflectie;

dat leert ons de geschiedenis van godsdiensten en liefdadigheids-instituten;

want al hadden zij barmhartigheid hoog in het vaandel, in de praktijk kan het ook ontaarden in bemoeizucht en machtsmisbruik.

Reflectie, perspectiefwisseling is steeds weer opnieuw nodig.

En barmhartigheid ten slotte is wezenlijk religieus, los van het feit of die nu wel of niet in een godsdienstig kader geïnterpreteerd en uitgeoefend wordt;

In de kwetsbaarheid van de ander ervaar ik mijn eigen hulpbehoevendheid,...

ik ervaar dat het leven gegeven is, gegund,... genade...

Een Barmhartig jaar in al deze aspecten, daar hoop ik op, daar wil ik aan werken:
tot heil en zegen,... Amen